

Presidency of Latvia
Council of Europe
MAY – NOVEMBER 2023
Présidence de la Lettonie
Conseil de l'Europe
MAI – NOVEMBRE 2023

MED-26(2023)

Avrupa Konseyi Eğitim Bakanları Daimî Konferansı

**Eğitimin Dönüştürücü Gücü: Evrensel Değerler ve
Toplumsal Yenilenme”**

26. Oturum

Strazburg, Fransa

28-29 Eylül 2023

“ÖNCE ÖĞRENCİLER”

BUGÜNÜN VE YARININ DEMOKRATİK TOPLUMLARI İÇİN EĞİTİM

Avrupa Konseyi Eğitim Stratejisi 2024-2030

“ÖNCE ÖĞRENCİLER”

BUGÜNÜN VE YARININ DEMOKRATİK TOPLUMLARI İÇİN EĞİTİM

Avrupa Konseyi Eğitim Stratejisi 2024-2030

GİRİŞ

Son yıllarda, demokrasinin, insan haklarının ve hukukun üstünlüğünün muhafaza edilmesinde eğitimin önemi Avrupa genelinde giderek daha fazla kabul görmektedir. Hem Avrupa demokrasilerinin demokratik süreçlerine yönelik uzun süredir devam eden tehditlerin hem de ufukta görünen yeni zorlukların kendini gösterdiği mevcut ortamda, demokrasiyi korumak için tüm vatandaşlar arasında demokratik ve siyasi katılım kültürünü teşvik etmek her zamankinden daha önemli hale gelmiştir.

Bu yaklaşım, Reykjavik'te düzenlenen 4. Devlet ve Hükûmet Başkanları Zirvesi'nde uygun bulunmuştur. Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin Devlet ve Hükûmet Başkanları, nihai bildirimlerinde, kültürel açıdan çeşitlilik içeren toplumlarda demokratik değerlerle büyümeleri ve [Avrupa'nın] kültürel mirasının korunmasında aktif rol oynamaları için çocuklara ve gençlere gerekli referansları sağlamada eğitimin önemini vurgulamışlardır.

Aynı zirvede, 46 Devlet ve Hükûmet Başkanı, Reykjavik Demokrasi İlkeleri ile "Herkesin demokratik süreçlerde üzerine düşen rolü oynayabilmesi için demokratik bir geleceğe yatırım yapma" taahhüdünde bulunmuş ve "önceliğin; insan hakları ve çoğulculuk, katılım, ayrımcılık yapmama, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi temel demokratik değerler konusunda gençlerin demokratik hayata ve karar alma süreçlerine katılımının eğitim yoluyla desteklenmesine verileceğini" belirtmiştir.

Demokratik kurumların ve yasaların işlemesi ve tüm vatandaşlar için böyle bir demokratik gelecek yaratması için kurumların demokrasi kültürünü temel alması gerekmektedir. Söz konusu demokrasi kültürü, ancak vatandaşların demokratik bir topluma tam ve aktif katılımı için gerekli değerlerin, becerilerin, tutumların, bilgilerin ve eleştirel anlayışın geliştirilmesiyle desteklenebilir.

Eğitim Stratejisi, bu yaklaşımın eğitimin genel amacı haline gelmesi ve Reykjavik Zirvesi'nde ifade edilen değerlerle desteklenmesini sağlamada kilit önemdedir. Ayrıca Strateji, Genel Sekreter'in Demokrasinin, İnsan Haklarının ve Hukukun Üstünlüğünün Durumu 2023 raporundaki tavsiyelerin uygulanmasına da katkı sağlayacaktır. Rapordaki temel bulgularda Üye Devletlerdeki eğitim makamlarının, kurumlarının ve profesyonellerinin, eğitim yoluyla demokratik katılım kültürünü geliştirmeye yönelik politikaları, mevzuatı ve uygulamaları benimsemeye devam etmeleri ihtiyacı vurgulanmaktadır.

STRATEJİ

Avrupa Konseyi Eğitim Stratejisi'nin genel uzun vadeli **vizyonu**; tüm öğrenenlerin Avrupa demokratik toplumlarının aktif vatandaşları olarak haklarını tam olarak kullanabilmeleridir. Bu uzun vadeli vizyon, ana **misyonu** demokratik toplumlarda yaşam için bilgi ve yeterliliklerin edinilmesini sağlamak ve tüm öğrenenler için eşit fırsatlar yaratmak amacıyla eğitimin kalitesini ve erişilebilirliğini artırmak olan bir program aracılığıyla, Üye Devletlerle iş birliği içinde gerçekleştirilecektir.

Stratejinin **üç öncelikli bileşeni, birbiriyle kesişen beş ilkeyle** desteklenmektedir: Müfredat ve program tasarımında esneklik; öğrenen özerkliği; mesleki gelişim; kapsayıcılık ve katılım; eğitim sistemlerinin ve kurumlarının demokratik ve katılımcı yönetimi.

Strateji, Avrupa Konseyi'nin Avrupa'da eğitim alanında iş birliği konusunda daha önceki çabalarını genişletip güçlendirecek ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 4 (SKA 4) gibi bölgesel ve küresel çabalara katkıda bulunacaktır. Strateji ayrıca Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) öncelikli eylemleriyle ve Avrupa Birliği ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) eylemleriyle uyumludur.

Strateji'den, Avrupa Konseyi'ni teşkil eden 46 ülkede **nihai yararlanıcılar** olarak **tüm öğrenenler** ve daha geniş kamuoyu fayda sağlayacaktır.

Stratejinin **beklenen sonuçları**; yeni yasal araçlar ve politika araçlarının, Üye Devletlerin başvurabileceği referans standartların ve ulusal düzeyde uyarlanabilecek ve mevcut yasa, yönetmelik ve uygulamalardaki değişiklik ihtiyaçlarını karşılayabilecek kapasite geliştirme araçlarının geliştirilmesiyle ilişkili olacaktır.

Üye Devlet Hükümetleri, eğitim iş birliğinde yer alan farklı Avrupa Konseyi organlarındaki kuruluşları tarafından temsil edilen eğitim paydaşlarıyla yakın iş birliği içinde, Stratejinin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde uygulanmasını destekleyecektir.

Stratejinin ilk uygulama aşaması 2024'ten 2026'ya, ikinci uygulama aşaması ise 2027'den 2030'a kadar devam edecektir.

Bileşenler

Eğitim Stratejisi, Avrupa Konseyi'nin demokrasiyi, insan haklarını ve hukukun üstünlüğünü ve 4. Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde vurgulanan değerleri güçlendirme yönündeki görevini destekleyecek olan aşağıdaki üç bileşene dayanmaktadır:

- 1) **Eğitimin demokratik ve toplumsal misyonunu yenilemek**
- 2) **Eğitimin sosyal sorumluluğunu ve duyarlılığını artırmak**
- 3) **İnsan haklarına dayalı dijital dönüşüm yoluyla eğitimi ilerletmek**

Yararlanıcılar

Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim politikasındaki herhangi bir değişikliğin nihai yararlanıcıları olan öğrenenler, bu Strateji'nin merkezinde yer almaktadır. Strateji, her öğrenende aşağıdaki üç boyutu geliştirmeyi amaçlamaktadır:

Yetkin, ilgili, sorumlu ve aktif bir demokratik vatandaş; demokratik süreç ve kurumlar karşısında özgüvenli ve eleştirel düşünen **öğrenen "vatandaş"**. Öğrenen vatandaşlar aynı zamanda içinde yaşadıkları dünyanın karmaşıklığının ve belirsizliğinin farkında olan ve ayrımcılık, insan hakları ihlalleri, sürdürülebilir kalkınma, göç ve dijital dönüşüm gibi zorlu ve karmaşık konularla başa çıkmada demokratik değerleri ve yaklaşımları destekleyen kişilerdir.

Toplumla bağlantılı olan, çevreye duyarlı, kültürel ve dilsel çeşitliliğe açık "**kültürlerarası küresel**" öğrenen. Bu öğrenenler, farklı geçmişlere sahip insanlarla etkili iletişim kurabilir, farklı kültürel ve dilsel ortamlara kolaylıkla uyum sağlayabilirler. Kültürlerarası küresel öğrenen açık fikirlidir, uyum sağlayabilir ve hızla değişen dünyada farklı bakış açılarından ve deneyimlerden öğrenmeye isteklidir. Bilgi geliştirir ve paylaşırlar, topluluklarıyla bağlantı kurarlar ve kendilerinin ve başkalarının iyilik halini destekleyecek anlamlı eylemlerde bulunurlar. Yerel ve küresel düzeyde kişisel ve toplumsal kaygılara neden olan acil sorunları ele almak için başkalarıyla birlikte çalışmaya hazırdırlar.

Gelişen dijital teknolojileri yetkin ve olumlu bir şekilde kullanan, dijital ortama aktif ve sorumlu katılım gösteren "**dijital**" öğrenen. Dijital öğrenen, dijital teknolojilerin ve dijital ortamın insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü üzerindeki etkisinin farkındadır. Dijital teknolojiler aracılığıyla öğrenebilir ve çevrimiçi ortamda temel hak ve özgürlüklerini kullanma ve savunmanın yanında başkalarının haklarını da koruma taahhüdünde bulunurlar.

Kapsamlı boyut; öğrenenlerin bütünsel gelişimi, akademik başarısı ve uzun vadeli refahı için gerekli olan **esenliğini** gözetir. Eğitimciler, destekleyici ve kapsayıcı bir ortamı teşvik ederek öğrencilerin duygusal, ruhsal, fiziksel ve sosyal açıdan gelişmelerine yardımcı olarak tatmin edici bir geleceğin temellerini atabilirler.

BİLEŞEN 1: EĞİTİMİN DEMOKRATİK VE TOPLUMSAL MİSYONUNU YENİLEMEK

Avrupa uzun yıllar boyunca demokrasi kültürünü, aslında bizzat demokrasinin dokusunu baltalayan tehditlerle karşı karşıya kalmıştır. Avrupa demokratik bir gerileme içindedir. Savaşın geri dönüşü, radikalleşme, ifade özgürlüğü konusundaki kararlılığın azalması, artan ayrımcılık, çevrimiçi nefret söylemi ve Hükûmetlerinin iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik çabalarından rahatsız olma gibi demokrasi kültürünü, değerlerini ve ilkelerini zayıflatan tehditlerle karşı karşıyadır. Son yıllarda, farklı olarak algılananlara, onların kültürlerine ve dillerine yönelik hoşgörüsüzlükte artış; azınlıklar ile göçmenlerin toplumla bütünleşmesine yönelik ilgide ise düşüş yaşanmıştır. Bu karmaşık duruma ek olarak, benzeri görülmemiş fırsatlar sunan ancak uygunsuz kullanıldığında ciddi riskler de barındıran dijital dünyanın ve yapay zekâ gibi teknolojilerin gündeme gelmesi de söz konusudur.

Avrupa kıtasında son zamanlarda yaşanan bu krizler, eğitim sistemlerinin mevcut bazı boşluklarını daha da derinleştirmiştir. Demokratik değerlerin mesleki ve kişisel gelişimin yanı sıra okullar ve üniversiteler de dâhil olmak üzere kurumların demokratik işleyişi için gerekli ve temel bileşenler olduğunun kabulüne rağmen eğitim, öğrencileri demokratik bir toplumda aktif vatandaşlar olarak yaşamaya hazırlama hedefinin gerisinde kalmaya devam etmektedir. Ayrıca, esnek müfredatın ve demokratik uygulamaları öğrenmeye olanak tanıyan güvenli ve şiddet içermeyen öğrenme ortamlarının bulunmaması nedeniyle öğrenenler, kendilerini güçlendiren, aktif ve bilgili vatandaşlar olmaya hazırlayan bir eğitimden tam olarak yararlanacak fırsatlara sahip değildir. Öte yandan Avrupa'daki tüm öğrenciler tarih, dünya, siyaset, hukuk, insan hakları, kültürler, dinler, medya, ekonomi, bilim ve çevre gibi konuları anlayamamakta ve eleştirel düşünememektedir.

Eğitim, bu zorluklara yanıt vermek için, diğer işlevlerinin yanı sıra tüm vatandaşları demokratik bir toplumun aktif katılımcıları olmaya hazırlayarak sivil misyonunu yeniden canlandırmalıdır. Her yaşta vatandaşa demokratik olarak bir arada yaşama için gerekli becerileri geliştirme ve sağlamlaştırma fırsatı verilmelidir. Bu, hayat boyu öğrenme bağlamında ve eğitim yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğrenenlerin ve eğitimdeki diğer ortakların desteğini içeren çok paydaşlı bir yaklaşım ile yapılabilir.

Pek çok Üye Devlet hâlihazırda reformlara başlamış olsa da, eğitim sektörlerini ve vatandaşlık yeterliklerinin uygulanabileceği konu alanlarını genişletmek, vatandaşlık eğitimi için daha kaliteli hizmet sunumuna yönelik çalışmak, daha iyi ve kapsamlı bir Avrupa yaklaşımını tesis etmek ve Ortak bir Avrupa Vatandaşlık Eğitimi Alanı'nın oluşturulmasını sağlamak için daha fazla eyleme ihtiyaç vardır.

Avrupa Konseyi uzun yıllardır, eğitimin temel amaçlarından biri olarak gençlerin demokratik bir toplumda vatandaş olarak hayata hazırlanmasını teşvik etme konusunda kararlılıkla çalışmaktadır. Avrupa Konseyi'ne göre demokratik toplumlarda yaşama hazırlık, eğitimin temel amaçlarından biridir. Kaliteli eğitim yoluyla demokratik bir kültürün geliştirilmesine yapılan bu vurgu, Demokratik Vatandaşlık Eğitimi ve İnsan Hakları Eğitimi Şartı'ndan (EDC/HRE) Demokratik Kültür Yetkinlikleri Referans Çerçevesi'ne (RFDCD) kadar temel araçlarda yer almaktadır.

Avrupa Konseyi organları, Üye Devletler ve diğer ilgili aktörler, 2030 yılına kadar aşağıdaki özel hedefleri gerçekleştirmeye çalışmalıdır:

1. Avrupa Vatandaşlık Eğitimi Alanı oluşturmayı ve ortak paylaşılan temel demokratik değerler ve ilkelere dayalı olarak Avrupa düzeyinde diyalog ve iş birliğini teşvik etmeyi amaçlayan **kaliteli vatandaşlık eğitimini destekleyerek** demokrasiyi ve demokratik vatandaşlığı eğitimin merkezine yerleştirmek;
2. Eğitim sistemi genelinde **demokratik kültürü** ve kültürlerarası anlayışı **geliştiren yeterliliklerin** edinilmesini ve uygulanmasını teşvik etmek;
3. Mesleki Eğitim ve Öğretim (MEÖ) ile sürdürülebilir kalkınma ve farklı eğitim düzeyleri arasındaki ortaklıklar gibi belirli alanlara özel önem vermek;
4. Demokratik kültür ile **kaliteli eğitim hakkı** arasındaki bağlantıyı ortaya koymak ve geliştirmek;
5. Diğerler işlevlerinin yanı sıra demokratik katılımı ve öğrenenlerin gelişimini ve ilerlemesini teşvik eden öğrenme ortamlarını destekleyerek, **hem örgün hem de yaygın bağlamlarda vatandaşlar olarak öğrenenlerin** eylemlerini ve girişimlerini teşvik etmek;
6. Öğrencilerin aktif vatandaşlık haklarını ve demokratik katılımını teşvik eden yerler olarak yükseköğretim kurumlarında **demokratik değerleri** desteklemek ve korumak;
7. Başta yükseköğretime ayrımcı olmayan erişim, öğrenci merkezli öğrenme, mahremiyet, veri koruma, ifade özgürlüğü ve sosyal haklar olmak üzere **öğrencilerin haklarının korunmasına** ilişkin farkındalığı artırmak ve bu hakların korunmasını desteklemek;
8. Eğitim sistemlerinde ve özellikle yükseköğretim kurumlarında **etik yaklaşımları, dürüstlüğü ve şeffaflığı** teşvik etmek;
9. Çok dilli ve kültürlerarası yaklaşımlar da dâhil olmak üzere katılımı, kapsayıcılığı ve sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek için **eğitimcilerin yeterliliklerini** geliştirmek;

2024-2026 yılları arasındaki ilk uygulama aşamasında Hükümetlerarası eşgüdüm ve iş birliği programları çerçevesinde bu özel hedeflere yönelik gerçekleştirilecek ana uygulama eylemleri Ek-1'de listelenmiştir.

BİLEŞEN 2: EĞİTİMİN SOSYAL SORUMLULUĞUNU VE DUYARLILIĞINI ARTIRMAK

Avrupa toplumlarında, toplum bünyesindeki öğrenenlerin ihtiyaçları ve istekleri büyük çeşitlilik barındırmaktadır. Eğitimde sosyal sorumluluk ve duyarlılık, öğrenenleri güçlendirerek, endişelerini dile getirerek ve onları eğitimle ilgili karar alma süreçlerine aktif olarak katılmaya teşvik ederek bu ihtiyaçları kabul etmek ve bunlara yanıt vermek anlamına gelir. Bu şekilde eğitim, dinamik sosyal gerçeklere ve toplumun değişen taleplerine daha duyarlı hale gelir.

Öğrenenin bir sosyal aktör olarak aktif rolü, eğitim politikalarının, müfredatlarının ve metodolojilerinin daha kapsayıcı, ilgili ve duyarlı olmasına yardımcı olur ve sonuçta kişilere, topluluklara ve bir bütün olarak topluma daha iyi hizmet eden eğitim sistemleri ortaya çıkar.

Eğitimin sosyal sorumluluğunun ve duyarlılığının artırılması, eğitim kurumlarının yalnızca toplumun değişen ihtiyaçlarına cevap vermekle kalmayıp, aynı zamanda kriz zamanlarına karşı dayanıklı olmalarını sağlayarak mümkün olabilir. Öğrenenlerin, personelin ve topluluk paydaşlarının karar alma süreçlerine aktif olarak dâhil olduğu katılımcı eğitim yönetişimini benimsemek; öğrencilerin giderek farklılaşan ihtiyaçlarının karşılanması ve sahiplenme ve kapsayıcılık duygusunun geliştirilmesi açısından oldukça önemli olacaktır.

Bilhassa en dezavantajlılara odaklanarak yeni ve geleneksel olmayan öğrenenlerin ihtiyaçlarına uyarlanmış müdahalelere öncelik verilmesi de önemlidir. Bu, hakkaniyeti ve katılımı teşvik ettiği ve eğitimi herkes için erişilebilir ve güçlendirici kılacaktır.

Eğitim kurumları bu ilkeleri benimseyerek dinamik sosyal ortama daha iyi uyum sağlayabilir, ortaya çıkan zorlukları ele alabilir ve öğrencilerin ve genel olarak toplumun bütünsel gelişimine ve iyilik haline proaktif bir şekilde katkıda bulunabilir.

Gelecekteki krizlere karşı dayanıklılık ve duyarlılığın bu süreçlere dâhil edilmesi gerekir. Bu bağlamda dilin tüm öğrenme süreçlerindeki merkezi yerinin kabul edilmesi ve öğrenenin beraberinde getirdiği dil ve kültürlerin öğrenme için değerli bir kaynak olarak görülmesi zorunludur.

Kapsayıcılık, eğitim sisteminin tamamında ve eğitimin her düzeyinde esas olmalıdır. Kırılgan ve dezavantajlı durumdaki öğrencilerin eğitime (özellikle yükseköğretime) artan katılımı ve eğitimlerini başarıyla tamamlamaları, sosyal uyumu teşvik eder ve insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin hâkim olduğu demokratik toplumları güçlendirir. Gerçekten kapsayıcı bir eğitim, öğrenenlerin beraberinde getirdiği tüm dillere ve kültürlere saygı duyar ve değer verir. Öğrenenlerin erken çocukluktan yükseköğretime kadar çok dilli ve kültürlerarası yeterliliklerini geliştirmelerinin yanı sıra hem örgün hem de yaygın yetişkin eğitimi bağlamında ve iş başında öğrenmede fırsatlar sunar. Kapsayıcı, hayat boyu ve yüksek kaliteli dil öğreniminin sağlanması, yalnızca eğitimsel ve mesleki başarıyı desteklemekle kalmaz, aynı zamanda kişisel gelişimi ve öz saygıyı da destekler. Bütün bunlar da demokratik, sosyal açıdan uyumlu ve barışçıl bir Avrupa'ya katkıda bulunur.

Yükseköğretim bağlamında, Avrupa Konseyi Eğitim Stratejisi, Güney ve Dođu Avrupa'dan Kuzey ve Batı Avrupa'ya beyin göçünün yeniden canlanmasına dikkat gösterirken, özellikle kırılgan ve dezavantajlı geçmişleri bulunan öğrenen ve personelin katılımı başta olmak üzere akademik hareketliliği desteklemelidir. Otomatik tanıma da dâhil olmak üzere akademik yeterliliklerin adil bir şekilde tanınması, Lizbon Tanıma Sözleşmesi'nin (LRC) önsözünde belirtildiği gibi öğrenci verilerinin ve niteliklerinin dijitalleştirilmesiyle birlikte hareketlilikle paralel ilerler. Aynı zamanda, en kırılgan durumda olan, eğitim ve istihdama erişim ve katılım konusunda belirli zorluklarla karşı karşıya kalan mültecilere de özel önem verilmelidir. Bu durum, özellikle eğitim kayıtları eksik veya hiç olmadığında geçerlidir. Yükseköğretim hakkı, öğrencilerin öğrenmelerinin en azından bir kısmını başka bir yükseköğretim sisteminde görmelerine yönelik hareketlilik hakkını içerir. Üniversiteler ve yükseköğretim kurumları ayrıca toplumsal ihtiyaçlara yanıt vermede önemli bir rol oynar ve topluluk katılımı yoluyla yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde toplumsal etkilerini daha da artırabilir.

Avrupa Konseyi organları, Üye Devletler ve diğer ilgili aktörler, 2030 yılına kadar aşağıdaki özel hedefleri gerçekleştirmeye çalışmalıdır:

1. Eğitim sistemlerinin her düzeyinde kapsayıcılığı, hakkaniyeti ve çeşitliliği güçlendirmek amacıyla **eğitimin sosyal boyutunu** teşvik etmek. Bu aynı zamanda Avrupa Yükseköğretim Alanı (EHEA) sosyal boyut ilkesinin yerine getirilmesine de katkıda bulunacaktır;
2. **Erken çocukluk eğitiminden okul eğitimine, yükseköğretime ve hayat boyu** uygulamalara dek tüm okul/kurum çapında, dilsel ve kültürel çeşitliliği memnuniyetle karşılayan ve bunlara değer veren, dil öğrenimini¹ ve çok dilli dağarcıkların gelişimini teşvik eden, göçmen ve marjinalleştirilmiş öğrenenlerin eğitsel ve sosyal katılımını destekleyen **politikaları** teşvik etmek;
3. Öğrenenin seçimler yapabilen, kararlar alabilen, bu kararlara göre hareket edebilen ve bunların sonuçlarını değerlendirebilen bir sosyal özne olduğu, öğrenen özerkliğini teşvik eden **müfredat** ve öğretim yaklaşımlarını geliştirmek ve uygulamak;
4. Müfredatta öğrencilerin akademik yeteneklerine olan güvenlerini artırmayı, çok kültürlü toplumlarda yaşamak için gerekli **becerileri** geliştirmeyi ve bilimsel araştırma yürütmeyi güçlü bir şekilde vurgulamak.

¹ "EHEA'da Yükseköğretimin Sosyal Boyutunun Güçlendirilmesine Yönelik İlkeler ve Yönergeler"ın 3 sayılı ilkesiyle ilgilidir: https://www.ehea.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique_Annex_II.pdf

5. **Tüm öğrenenlere eğitimin her düzeyine** eşit ve anlamlı **erişim** fırsatları sağlamak ve bu bağlamda etik, şeffaflık ve dürüstlüğü eğitimde kalite ve kalite güvence süreçleri için temel koşullar olarak görmek;
6. Eğitimdeki tüm aktörlerin ahlakını, karşılıklı saygısını ve hesap verebilirliğini teşvik ederek ve eğitimde sahtekârlığı önleyerek bir **güven kültürü** tesis etmek;
7. Acil durumlar ve kriz zamanlarında, öğrenenlerin ruhsal iyilik haline ve eğitimdeki psikolojik zorlukların önlenmesine özel dikkat göstererek eğitimin sosyal boyutunu geliştirmek amacıyla **öğrenenlere ücretsiz akademik ve psikolojik destek** sağlamak;
8. **Öğretmenlerin başlangıç ve hizmet içi eğitiminden** sorumlu kurumların, kapsayıcı öğretme ve öğrenmeyi desteklemek üzere eğitim profesyonellerinin yeterliliklerinin geliştirilmesine odaklanmalarını desteklemek. Bu, aynı zamanda “akademik ve idari personelin, çeşitlilik barındıran öğrenci topluluğu ve personel ile profesyonel ve adil bir şekilde çalışmasını sağlamak için başlangıç ve devamındaki mesleki eğitimini iyileştirmeyi” amaçlayan EHEA sosyal boyut ilkesinin yerine getirilmesine de katkıda bulunacaktır;²
9. İlgili tüm paydaşların/ortakların, yerel bağlama dayalı, **davetkâr ve kolaylaştırıcı bir öğrenme ortamı** yaratma kapasitesini desteklemek;
10. Eğitim kurumları içinde ve dışında **mahremiyetin ve kişisel verilerin** korunmasına yönelik politikalar ve pratik tedbirler uygulamak;
11. Göçmenler ve mülteciler de dâhil olmak üzere **kırılgan gruplara**, özellikle de okuryazarlık düzeyi düşük olanlara ve/veya örgün eğitim sisteminin dışında kalanlara yönelik **dil desteğini** artırmak;
12. Eğitime erişimi sağlamak için **göçmenlerin dil becerilerinin** ve ev sahibi toplum hakkındaki bilgilerinin **adil bir şekilde değerlendirilmesini** desteklemek;
13. **Okulların ve yükseköğretimin uluslararasılaşmasında** sosyal boyutu teşvik etmek. Bu, aynı zamanda “yükseköğretimde uluslararası hareketlilik programlarının çeşitliliği, hakkaniyeti ve kapsayıcılığı teşvik edecek şekilde yapılandırılması ve uygulanması gerektiğini” vurgulayan EHEA sosyal boyut ilkesinin yerine getirilmesine de katkıda bulunacaktır.³

2024-2026 yılları arasındaki ilk uygulama aşamasında Hükümetlerarası işbirliği ve işbirliği programları çerçevesinde bu özel hedeflere karşılık gelecek şekilde gerçekleştirilecek ana uygulama eylemleri Ek-1’de listelenmiştir.

4) BİLEŞEN 3: İNSAN HAKLARINA DAYALI DİJİTAL DÖNÜŞÜM YOLUYLA EĞİTİMİ İLERLETMEK

Büyük ölçüde Yapay Zekâ (AI) tarafından desteklenen dijital dönüşüm, son yıllarda eğitim ortamını kayda değer ölçüde değiştirmiştir. Bu dönüşümün örnekleri, öğretme ve öğrenme süreçlerini geliştirmek, eğitim kaynaklarına erişimi yaygınlaştırmak, dijital okuryazarlığı teşvik etmek ve eğitim sonuçlarını iyileştiren ve öğrencileri dijital çağa hazırlayan yenilikçi yaklaşımları desteklemek amacıyla dijital teknolojilerin ve uygulamaların entegrasyonu kendini göstermektedir. Eğitim sistemleri; pedagojik yaklaşımların yeniden düşünülmesi, öğrenme ortamlarının yeniden tasarlanması, eğitimciler ve öğrencilerin dijital okuryazarlığın geliştirilmesi ve eğitim sistemlerinin katılımcı yönetimi ile ilgili reformları hayata geçirmeye başlamıştır.

Yapay zekâ ve veri analitiğini de içeren dijital teknolojilerin eğitim süreçleri üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olmuştur. Yapay zekâ sistemleri, çocuklar ve hayat boyu öğrenenler ile özel gereksinimliler de dâhil olmak üzere tüm öğrenenler için öğretme ve öğrenmeyi desteklemede kullanılırken, öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini daha iyi anlamak için veri analitiği kullanılabilir.

² “EHEA’da Yükseköğretimin Sosyal Boyutunun Güçlendirilmesine Yönelik İlkeler ve Yönergeler”in 7 sayılı ilkesiyle ilgilidir: https://www.ehea.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique_Annex_II.pdf

³ Yukarıdaki EHEA metnindeki 8 sayılı prensiple ilgilidir.

Ayrıca, yetersiz pedagojik uygulamaları otomatikleştirerek, öğretmenleri ve öğrenenleri güçsüzleştirerek ve herkes için kaliteli eğitim hakkını baltalayarak eğitim üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilirler. Öte yandan, sayısal değerlere dönüştürülmesi daha zor olan daha hümanist ve demokratik değerler (insanın değerini ve onurunu, aklı, şefkati, ahlakı ve etiği onaylayan öğrenme) yerine bilgi aktarımını ve kolayca ölçülebilir yeterlilikleri tercih ederek, değerli olanın değersizleştirilmesine yol açabilirler.

Dijital teknolojinin potansiyelinden yararlanmak, eğitimdeki dönüşümün insan hakları temelli bir yaklaşımla yönlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Eğitimi insan haklarına dayalı bir dijital dönüşüm yoluyla ilerletmek, kapsayıcı, adil ve güçlendirici öğrenme ortamları yaratmak için şarttır. Bu yaklaşım, dijital teknolojilerin kullanımının mahremiyet, ifade özgürlüğü, bilgiye erişim, ayrımcılık yapmama ve katılım dâhil olmak üzere bireylerin temel hak ve özgürlüklerine saygı duymasını ve bu hakları korumasını sağlamayı içerir.

Bireylerin tam öğrenme potansiyellerine ulaşabilmeleri ve içinde yaşadıkları toplumun demokratik kültürüne anlamlı bir şekilde katkıda bulunabilmeleri için, dijital teknolojilerin temel işleyişine ve günlük yaşamları üzerindeki etkilerine ilişkin sağlam bir anlayışa ihtiyaçları vardır. Uyarlanmış pedagojik yaklaşımlar aracılığıyla dijital dönüşüm, hareketliliği, esnekliği ve hayat boyu öğrenmeyi teşvik eden kişiselleştirilmiş, esnek, öğrenen merkezli ortamları kolaylaştıracak yenilikçi araçlar sunar. Eğitim, demokratik değerleri teşvik eden ve teknolojinin vurguladığı önyargıların üstesinden gelen bağlamlara oturtulduğunda, günümüzde eleştirel düşünme, bağımsız öğrenme, problem çözme ve mantıklı karar verme gibi yeterlilikleri içeren temel dijital becerilerin gelişimini destekleyecek şekilde dönüştürülebilir.

Dijital vatandaşlık eğitimi, müfredata bütünsel olarak uyan pedagojik bir çerçeve sağlayarak bunu yapma fırsatı sunar. Demokratik Kültür Yetkinlikleri Referans Çerçevesi'nde tanımlanan yeterlilikleri bütünlendirir ve dijital teknolojilerden etkilenen on faaliyet alanını kapsar. Bu alanlar genel olarak üç grupta toplanmıştır: Dijital topluma erişim, kendini özgürce ifade etme ve dijital araçları yaratıcı ve eleştirel bir şekilde kullanma için gereken yeterliliklerle ilgili alanları içeren çevrimiçi olma; dijital topluma olumlu bir şekilde dâhil olmak ve teknolojiyle sağlıklı ilişki kurmayı sağlayacak yeterliliklerle ilgili alanları içeren çevrimiçi iyilik hali; mahremiyetin korunduğu ve aktif katılımın güçlendirildiği dijital bağlamda karmaşık ve çeşitlilik barındıran toplumlarda vatandaşların hakları ve sorumluluklarıyla ilgili yeterliliklerle ilgili alanları içeren çevrimiçi haklar.

Dijital dönüşüm, bilginin hızlı bir şekilde büyümesini sağlamış, bilgiye erişim ve saklama şeklini kökten değiştirmiş ve öğretme ve öğrenmede köklü değişiklikleri tetiklemiştir. Birçok öğrenenin okulda olduğundan daha fazla çevrimiçi zaman geçirmesi, bağımsız öğrenme stratejilerinin, esnekliğin ve içeriği doğruluk ve geçerlilik açısından filtreleme kabiliyetinin önemini vurgulamaktadır.

Yükseköğretimde dijitalleşmenin erişim, hareketlilik ve tamamlama üzerinde önemli bir etkisi olmuştur. Çevrimiçi öğrenme platformları ve uzaktan eğitim programları erişimi genişletmiş ve daha geniş bir öğrenci kitlesine ulaşmıştır. Sanal sınıflar hareketliliği mümkün kılarak öğrencilerin öğrenme deneyimlerine her yerden katılmalarına olanak tanımaktadır. Dijitalleşmenin sunduğu kişiselleştirilmiş destek ve esnek yollar, tamamlama oranlarını artırmaktadır. Ancak teknolojiler aynı zamanda eğitimde sahtekârlık içeren faaliyetlerin çoğalması gibi başka olguları da teşvik ederek yalnızca sunulanın kalitesini değil, birçok ülkenin eğitim sistemlerine olan güveni de ciddi şekilde zayıflatmaktadır. Bu nedenle, gelişmiş kalite ve kontrol mekanizmalarının uygulamaya konmasını destekleyerek daha fazla şeffaflık ve hesap verebilirliğe yönelik çalışma ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

İnovasyon ve gelişmeye, en ileri öğrenme teknolojileri ve bunlarla bağlantılı çok çeşitli dijital hizmet ve öğrenme kaynağı sağlayan teknoloji şirketleri yön vermektedir. Eğitim kurumlarının, yeni öğrenme ortamını destekleyecek bu teknolojileri ve çözümleri giderek daha fazla kullanması, teknoloji şirketlerini eğitimin kilit paydaşları haline getirmektedir. Eğitim amaçlı dijital ürünlerin kalite güvencesi konusunda eğitim kurumları ile özel sektör ve Avrupa ülkeleri arasındaki ortaklıklar, herkes için öğrenme imkânlarını iyileştirecek yeni fırsatlar dünyasının kapılarını açma potansiyeline sahiptir. Ancak diğerlerinin ihtiyaçlarını daha iyi anlamak ve dijitalin avantajlarından en iyi şekilde nasıl yararlanılacağı konusunda rehberlik çok önemlidir.

Avrupa Konseyi organları, Üye Devletler ve diğer ilgili aktörler, 2030 yılına kadar aşağıdaki özel hedefleri gerçekleştirmeye çalışmalıdır:

1. Dijital evrimi ve dönüşümü öngörebilmek için **dijital vatandaşlık eğitimini hayat boyu bir süreç olarak güçlendirmek**;
2. Okullara, kütüphanelere ve kamu kurumlarına erişim de dâhil olmak üzere **tüm öğrenenler için dijital teknolojiye (platformlar, cihazlar, araçlar ve kaynaklar) eşit erişimi** ve bu alanlarda yaşa uygun teknolojilerin dengeli kullanımını sağlamak;
3. Eğitim alanındaki profesyonellerin, gelişen dijital teknolojilere (Yapay Zekâ sistemleri dâhil) ayak uydurmalarına, öğretme kapasitelerini geliştirmelerine ve bunlar hakkında bilinçli kararlar vermelerine olanak tanıyan **sürekli mesleki gelişim fırsatlarını** artırmak;
4. **Yeni ortaya çıkan dijital teknolojilerin** (Yapay Zekâ sistemleri dâhil) **eğitimde kullanımının, öğretilmesinin ve öğrenilmesinin** insan haklarını, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü önceliklendirmesini ve öğrencilerin temsilini, iyilik halini ve gelişimini (bilişsel, sosyal ve duygusal) desteklemesini sağlamak;
5. Tüm öğrencilerin hakkaniyetli ve kaliteli eğitim hakkını desteklemek amacıyla bilgi birikimi, inovasyon ve güçten yararlanmak için **eğitim kurumları, özel sektör ve sivil sektörde** ilgili ulusal standartlar, Avrupa standartları ve uluslararası standartlarla uyumlu **ortaklıkları** teşvik etmek;
6. Avrupa düzeyinde kontrol mekanizmalarının devreye sokulması ve **sahtekârlık içeren faaliyetlerin çoğalmasına** karşı artırılmış kalitenin teşvik edilmesi ile eğitim sistemlerinin, eğitim kurumlarının ve eğitimle ilgili olanların daha fazla **şeffaf ve hesap verebilir** olması yönünde çalışmak;
7. **Yüksek kaliteli dijital eğitim kaynaklarının geliştirilmesi, bunlara erişim ve bunların kullanımı** için havuz oluşturmayı teşvik eden faaliyet ve girişimler konusunda Avrupa düzeyinde iş birliğini desteklemek.

2024-2026 yılları arasındaki ilk uygulama aşamasında Hükûmetlerarası iş birliği ve iş birliği programları çerçevesinde bu özel hedeflere karşılık gelecek şekilde gerçekleştirilecek ana uygulama eylemleri Ek-1'de listelenmiştir.

KESİŞEN İLKELER

Eğitim Stratejisi için önemli olan, gelişimin çoğunu veya tüm yönlerini etkileyecek ve kesecek kesişen konular belirlenmiştir. Dolayısıyla bu konular, politika tasarımından uygulamaya, değerlendirmeye ve öğrenmeye kadar gelişimin tüm aşamalarına entegre edilecek ve yaygınlaştırılacaktır.

Üç bileşenin de temelini oluşturan beş ilke, Strateji'nin başarısının anahtarıdır. Bu ilkeler aşağıda özetlenmiştir:

1) Uyarlanabilir müfredat ve çalışma programları

Uyarlanabilir müfredat ve programlar, öğrenenlerin sürekli değişen bir dünyada başarılı olmak ve tam potansiyellerine ulaşmak için ihtiyaç duydukları becerileri, bilgileri, değerleri ve tutumları geliştirmelerine yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır. Kişiselleştirmeyi, farklılaştırmayı, modülerleştirmeyi, karma ve yeterliliğe dayalı öğrenmeyi içerebilirler.

Uyarlanabilir müfredat ve programlar, öğrencileri çeşitli kariyer fırsatlarına ve demokratik bir topluma aktif katılıma hazırlamak için eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim becerilerini geliştirmeye odaklanır. Ayrıca öğrencilere müfredat dışı dersler gibi geleneksel ortamlarda verilmeyen dersleri alma fırsatı da tanır.

1) Kapsayıcılık ve tüm öğrenenlerin katılımı

Kapsayıcılık ve tüm öğrenenlerin eğitim sürecine katılımı, tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan destekleyici bir öğrenme ortamı yaratmada esastır. Bu, her öğrencinin uygun eğitim fırsatlarına ve kaynaklara erişiminin güvence altına alınmasını içerir. Etnik köken, sınıf, toplumsal cinsiyet, engellilik, din, öğrenme tarzları ve dilden bağımsız bir süreçtir.

Katılım kültürünü ve başkalarına saygıyı teşvik etmek için öğrenenlerin çeşitliliğine değer vermek; öğrenme tarzları, yetenekler ve kültürel geçmişlerdeki farklılıkları dikkate alarak, tüm öğrenenlerin bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak farklılaştırılmış öğretim yöntemi kullanmak; öğrencilere önyargıları ve kalıp yargıları ele almaları, bunlara meydan okumaları ve bunların üstesinden gelmeleri için fırsatlar sağlamak; eğitim kurumlarında öğrencileri, personeli ve topluluk paydaşlarını da içeren katılımcı ve kapsayıcı yönetim ve yönetimin geliştirilmesine öncelik vermek önemlidir.

2) Eğitimciler için gelişim fırsatları

Eğitimcilere, gelişmelerini destekleyecek mesleki gelişim fırsatları sağlanmalıdır. Sürekli eğitim ve mesleki gelişim yoluyla eğitimciler bilgi ve becerilerini geliştirebilirler. Bu da, iş memnuniyetinin artmasına ve eğitimde genel başarıya götürür.

Aşırı iş yükü, kötü iletişim veya yetersiz kaynaklar gibi konuları ele alarak eğitim profesyonellerinin esenliğini desteklemek asli önemdedir.

Eğitim profesyonellerinin statüsünün iyileştirilmesi, daha etkili ve adil bir eğitim sistemi yaratmaya yönelik önemli bir adımdır. Öğretmenlerin statüsünün sadece kendi profesyonelliklerini değil aynı zamanda toplumun değerlerini ve önceliklerini de yansıttığı akılda tutulmalıdır. Bu nedenle eğitim profesyonellerinin statüsünün iyileştirilmesi, eğitim sistemindeki tüm paydaşların kararlılığını gerektirir.

3) Öğrenci özerkliğini destekleyen esnek öğrenme ortamları

Esnek öğrenme ortamları, öğrenenlere öğrenmelerini sahiplenmeleri ve kendi bilgiye erişim yollarını geliştirmeleri için seçenekler ve fırsatlar sağlayarak, öğrenen özerkliğini desteklemek üzere tasarlanmıştır.

Esnek öğrenme, öğrenenlerin öğrenmelerini kendi ihtiyaçlarına ve tercihlerine göre uyarlamalarına olanak tanır. Öğrencileri akranlarıyla birlikte çalışmaya teşvik etmek, fikir alışverişini destekleyebilir ve problem çözme becerilerini geliştirebilir. Öğrenenlere ilerlemelerini kendi kendilerine değerlendirmeleri için daha fazla fırsat tanımak, onların hedef belirlemelerine ve ilerlemelerini izlemelerine yardımcı olabilir. Teknolojinin kullanımı, öğrencilerin gerek duydukları bilgi ve kaynaklara erişmesini sağlayabilir ve esnekliğe katkıda bulunabilir. Esnek bir öğrenme ortamı oluşturmak, hayat boyu öğrenme kültürünü teşvik eder ve öğrencilerin daha bağımsız ve motive olmalarına, kendi öğrenme süreçlerine daha kolay dahil olmalarına yardımcı olur.

4) Katılımcı ve demokratik yönetim

Toplumun tüm üyelerinin eğitimin nasıl tasarlanacağı ve uygulanacağı konusunda söz sahibi olabilmesi için eğitimde katılımcı ve demokratik yönetimin önceliklendirilmesi zorunludur.

Bu yaklaşım, tüm öğrenciler için eğitim çıktılarını iyileştirmek amacıyla karar almada iş birliğini, kapsayıcılığı ve şeffaflığı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Eğitimde katılımcı ve demokratik yönetim uygulamalarına örnek olarak öğrenci konseyleri, fakülte yönetimi, okul aile birlikleri, eğitim kurumları ile topluluk kuruluşları arasındaki ortaklıklar vs. verilebilir.

UYGULAMA VE TAKİP

Bu Strateji, birbirini takip eden iki uygulama planı aracılığıyla 6 yıllık bir süre boyunca uygulanacaktır. Bu sayede, bir dizi eylem gerçekleştirilecek ve istenen sonuçlar elde edilebilecektir.

İlerleme her iki yılda bir Avrupa Konseyi bünyesinde ve Strateji kapsamında birlikte çalışan çeşitli organ ve sektörlerin katılımıyla ölçülecektir. Ölçüm, bu belgenin ekinde sunulan Eylem Planı temelinde ve birbirini izleyen iki aşamada gerçekleştirilecektir: 1. Aşama 2024-2026 ve 2. Aşama 2027-2030.

Uygulama döneminde, stratejik ayarlamalar gerektiren toplumsal değişiklikler ve gelişmeler meydana gelebilir ki bu da Strateji'nin ortaya çıkan çeşitli zorluklara açık olması ve odağını başlangıçta kararlaştırılanlara uyarlaması gerektiği anlamına gelir.

Eğitim Stratejisi'nin ara dönem incelemesi, Eğitim Yönlendirme Komitesi tarafından gerçekleştirilecektir. Ara dönem incelemesinin sonuçları, Strateji'de ayarlamalar yapılmasına ve uygun olduğu durumlarda, mevcut kaynaklar ışığında yeni faaliyetlerin geliştirilmesine olanak sağlayacaktır.

Bütçe

Strateji'nin maliyeti, esas olarak Avrupa Konseyi Olağan Bütçesi ve ilgili yerlerde Kısmi Anlaşmalar kapsamında karşılanacaktır. Bu nedenle, Eğitim Yönlendirme Komitesi'nin (CDEDU) Nisan 2023 tarihinde ele alınan 2024-2027 Avrupa Konseyi Programı ve Bütçesi, uygulanmasını sağlamak amacıyla Strateji'yi de içermektedir.

Eğitim Bölümü ayrıca bütçe dışı kaynaklarla finanse edilen büyük, ülkeye özgü projeler aracılığıyla Üye Devletleri desteklemektedir.

Öte yandan Dijital Vatandaşlık Yılı ve Dolandırıcılık Gözlemevi gibi yeni girişimler için Üye Devletlerin gönüllü katkıları talep edilecektir.

Kurumsal düzenlemeler

Strateji, aşağıdaki organ ve yapıların denetimi altında Hükümetlerarası faaliyetler ve iş birliği faaliyetleri yoluyla uygulanacaktır:

Eğitim Yönlendirme Komitesi (CDEDU), diğer Avrupa Konseyi organları ve uluslararası ortak kuruluşlarla iş birliği içinde, Strateji kapsamındaki uygulamanın ve ilerlemenin izlenmesi için ana koordinasyon organı olacaktır.

2024-2027 görev süresi kapsamında, Avrupa Konseyi'nin eğitim alanındaki eylemlerini denetlemeye devam edecek ve kendi yetki alanı dâhilindeki tüm sorularda Bakanlar Komitesi'ne tavsiyelerde bulunacaktır. CDEDU çalışma programının genel amacı, üye Devletlerin demokratik, kaliteli, kapsayıcı ve yolsuzluktan arındırılmış eğitim sistemlerini teşvik etmek ve Avrupa Konseyi Demokratik Kültür Yetkinlikleri Referans Çerçevesi'ni dikkate alacak şekilde politikalarını, mevzuatlarını ve uygulamalarını geliştirmelerine destek olmaktır. CDEDU, Strateji'de Avrupa Konseyi'nin öncelikli alanlarına odaklanacak ve eğitimin tüm seviyelerini ve unsurlarını kapsayacaktır. Yılda iki kez bütün üyelerin katılımıyla toplanacaktır. Ayrıca farklı formatlarda ek tematik toplantılar düzenleme ve uygun olduğu şekilde ilgili alt uzman ve çalışma grupları oluşturma olanağı da bulunacaktır.

Avrupa Konseyi Eğitim Bakanları Daimî Konferansı (MED). Avrupa Konseyi Eğitim Bakanları, Avrupa Konseyi Eğitim programının önceliklerini tartışmak üzere 1959 yılından bu yana düzenli olarak toplanmaktadır. Avrupa Konseyi'nin eğitim projelerinin ve faaliyetlerinin çoğu, Avrupa Konseyi Eğitim Bakanları Daimî Konferansı tarafından önerilmiştir. Bakanlar, 28-29 Eylül 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilecek 26'ncı oturumlarında, Avrupa Konseyi'nin Eğitim Stratejisi'ne ilişkin Kararı tartışacak ve kabul edecektir.

Lizbon Tanıma Sözleşmesi Komitesi, Avrupa Bölgesi'nde Yükseköğretime ilişkin Yeterliliklerin Tanınması Avrupa Konseyi/UNESCO Sözleşmesi'nin (Lizbon Tanıma Sözleşmesi) uygulanmasını denetler ve bu sözleşme kapsamında tanıma uygulamasının geliştirilmesini destekler. 1999 yılında sözleşmenin yürürlüğe girmesiyle kurulmuştur.

Graz'da bulunan **Avrupa Modern Diller Merkezi (ECML) Yönetim Kurulu,** bu kısmi anlaşmanın programını denetlemektedir. ECML, dil öğretiminde mükemmelliği ve inovasyonu teşvik eder ve üye devletleri etkili dil eğitimi politikalarının uygulanmasında destekler.

Tarih Öğretimi Gözlemevi Yönetim Kurulu (OHTE), orta vadeli ve yıllık programları tanımlayan ve müfredata alan, uygulanmasını ve Gözlemevi kaynaklarının yönetimini izleyen karar alma organıdır.

Eğitim Bölümü, iş birliği ve **kapasite geliştirme projeleri** aracılığıyla, kaliteli eğitim sunmak, demokratik kültür için yeterlilikler geliştirmek, ayrımcılıkla mücadele etmek, eğitimde dürüstlük ve şeffaflığı desteklemek ve okullarda aşırıcılık ve şiddetle mücadele için ulusal eğitim sistemlerinin kapasitesini artırma yönünde çalışır. Projeler genellikle Avrupa Birliği ile ortak programlar gibi dış kaynaklardan finanse edilmektedir.

Avrupa Konseyi'nin diğer Hükümetlerarası ve izleme organları da kendi görev alanlarına özgü seçili eylemleri üstlenecektir. Avrupa Konseyi'nin komiteleri veya diğer organları, uygun olduğu şekilde, ilgili çalışmaları yürütecektir.

Bu Hükümetlerarası iş birliği yapısı, belirlenen en acil öncelikleri yansıtacak ve sonraki bir aşamada ortaya çıkan veya beklenmedik zorluklara karşılık verme ve bunlara uyum sağlama konusunda esnek kalacaktır. CDEDU, aşağıdakiler gibi çok çeşitli iç ve dış ortakları sürece dahil etmeye devam edecektir:

- Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi;
- Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi;
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi;
- Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri;
- Avrupa Konseyi USTK'lar Konferansı;
- Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (CEB);
- Kuzey-Güney Merkezi.

ORTAKLIKLAR

Avrupa Konseyi Eğitim Bölümü, dâhili ortaklara ek olarak uluslararası kuruluşlar, uluslararası veya Avrupa sivil toplum kuruluşları, Avrupa Konseyi üyesi olmayan Devletler ve iş sektörü ya da sanayi de dahil olmak üzere dış paydaşlarla fırsatlar ve sinerjiler mümkün kıldığı ve arzu edildiği takdirde temasa geçecektir.

Avrupa Konseyi Eğitim Bölümü'nün 'Kapsayıcı ve adil kaliteli eğitimin sağlanması ve herkes için hayat boyu öğrenme fırsatlarının desteklenmesi'ni içeren Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 4'ün uygulanmasına katkıda bulunduğu BM Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi özel öneme sahiptir. Strateji'nin uygulanmasındaki diğer önemli ortaklar arasında UNESCO, Avrupa Komisyonu ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) bulunmaktadır.

Eğitim Yönlendirme Komitesi'nin gözlemcileri olan sivil toplum kuruluşları da Eğitim Stratejisi'nin uygulanmasında kilit ortaklardır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

- Avrupa Kiliseleri Konferansı (KEK);
- Education International (EI);
- Avrupa Yükseköğretim Kurumları Birliği (EURASHE);
- Avrupa Doktora Adayları ve Genç Araştırmacılar Konseyi (EURODOC);
- Avrupa Kültür Vakfı (ECF);
- Avrupa Kültürlerarası Öğrenme Federasyonu (EFIL);
- Avrupa Katolik Üniversiteler Federasyonu (FUCE);
- Avrupa Bilim Vakfı (ESF);
- Avrupa Öğrenci Birliği (ESU);
- Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA);
- Avrupa Wergeland Merkezi (EWC);
- Avrupa Eğitim Federasyonu (FEDE);
- Uluslararası Üniversiteler Birliği (IAU);
- Hayat Boyu Öğrenme Platformu;
- Avrupa Okul Öğrenci Birlikleri Organizasyon Bürosu (OBESSU);
- Risk Altındaki Akademisyenler (SAR).

İLETİŞİM

Eğitim Stratejisi'nin tanıtımı ve uygulamasının takibi amacıyla geleneksel medya ve yeni sosyal medyayı da içeren bir iletişim planı geliştirilecektir.

İç ve dış paydaşlara yönelik iletişim, esas olarak Eğitim Bölümü'nün <http://www.coe.int/education> internet sitesi ve @COE_Education Twitter hesabı başta olmak üzere sosyal medya kanalları aracılığıyla yürütülecektir.

İnternet sitesinde aynı zamanda çocuklar ve gençlere yönelik broşürler, ebeveynler için rehberler, eğitim profesyonelleri için kılavuzlar ve kontrol listeleri gibi daha geniş kitleye yönelik materyaller de yer alacaktır. Diğer ilgili materyallere de internet sitesinden ulaşılabilecektir. Strateji'nin uygulanmasına ilişkin güncel konularla ilgili tematik çevrimiçi seminerler ve "EduTALKS", üye Devletlerdeki kapasite geliştirme süreçlerini paylaşma ve desteklemeye yönelik yeni bir Bilgi Merkezi ile birlikte önemli rol oynayacaktır.

EK 1

2024-2026 İLK UYGULAMA AŞAMASININ ANA EYLEMLERİ
Bileşen 1: Eğitimin demokratik ve sivil misyonunu yenilemek

Eylemler	Sonuçlar	Eğitim seviyesi
Üye Devletlerle iş birliği içinde Avrupa Vatandaşlık Eğitimi Alanı'nın kurulmasına ilişkin yeni bir çerçeve sözleşme geliştirmek.	Standart belirleme	Tüm seviyeler
Okullarda, mesleki eğitim ve öğretimde ve yükseköğretim kurumlarında ve bunlardan yararlanan topluluklarda demokratik eğitim deneyimlerini teşvik etmek.	Savunuculuk ve kapasite oluşturma	Tüm seviyeler
Okullarda şiddet, sürdürülebilir kalkınma vb. konuları ele almak amacıyla Mesleki Eğitim ve Öğretimin yanı sıra müfredatlar arası uygulama için Demokratik Kültür Yetkinlikleri Referans Çerçevesi'nde (RFDC) kullanımını yaygınlaştırmak ve kolaylaştırmak.	Standart belirleme ve kapasite oluşturma	İlk ve ortaöğretim
RFDC ile kaliteli eğitim hakkı arasındaki ilişkiyi açıkça gösteren politikalar ve yönergeler geliştirmek. Buna, başta en marjinalleştirilmiş ve en kırılgan durumdakiler olmak üzere tüm öğrenenlerin kaliteli eğitim hakkına ilişkin yeni bir araç seti de dâhildir.	Standart belirleme	İlk ve ortaöğretim
RFDC ile Diller için Avrupa Ortak Referans Çerçevesi (CEFR) /CEFR CV ile bağlantılı kaliteli dil eğitimi arasındaki ilişkiyi açıkça gösterecek yönergeler geliştirmek.	Kapasite oluşturma	Tüm seviyeler
Okullardaki müfredatı destekleyecek materyaller oluşturarak, Avrupa vatandaşlarının ortak tarihi miraslarına ilişkin bilgiyle birlikte barındırdıkları çeşitlilik içinde bireysel ve kolektif kimliklerini geliştirmelerine olanak sağlamak.	Savunuculuk	Okul eğitimi
İklim değişikliği de dâhil olmak üzere türü ne olursa olsun krizler ve acil durumlarda kaliteli eğitim sunabilecek sağlıklı, güçlü ve dayanıklı eğitim sistemlerini destekleyecek araçlar geliştirmek.	Standart belirleme	Tüm eğitim seviyeleri
Avrupa Yükseköğretim Alanı'nda devam eden çalışmalara katkıda bulunarak yükseköğretimin temel değerlerinin desteklenmesini teşvik etmek.	Savunuculuk	Yükseköğretim
Avrupa Öğrenci Birliği iş birliğinde öğrenci haklarına ilişkin yasal bir belge hazırlayarak öğrenen haklarını desteklemek.	Standart belirleme	Yükseköğretim
İş birliği programları yoluyla finanse edilen büyük, ülke temelli projeler ile Üye Devletlerin demokrasi kültürü uygulamalarına destek olmak.	Kapasite oluşturma	Tüm eğitim seviyeleri

Bileşen 2: Eğitimin sosyal sorumluluğunu ve duyarlılığını artırmak

Eylemler	Sonuçlar	Eğitim seviyeleri
Politika yapıcılara yönelik, demokratik kültür için çok dilli ve kültürlerarası eğitimin önemine ilişkin temel mesajların ve güncellenmiş kılavuzların yer aldığı CM/Rec(2022)1 ile uyumlu kullanıcı dostu bir derleme hazırlamak.	Kapasite oluşturma	Tüm seviyeler
Demokratik kültür için çok dilli ve kültürlerarası eğitimin önemi hakkındaki Tavsiye Kararını genel çerçeve olarak kullanarak, Dil Eğitimi Politika Profillerinin gözden geçirilmiş ve basitleştirilmiş versiyonunu yeniden oluşturmanın yollarını araştırmak.	Kapasite oluşturma	Tüm seviyeler
Tarih müfredatının, OHTE araştırmasının sonuçlarına ve Hükûmetlerarası programdan alınan raporlara ve tavsiyelere dayanarak sosyal uyumu tesis etmenin ayrılmaz bir parçası olarak tarih açısından da dâhil olmak üzere toplumdaki mevcut çeşitliliği göstermesini sağlamak.	Kapasite oluşturma	Okul eğitimi
Mültecilerin ve göçmenlerin dilsel bakımdan kapsanmasına/ entegrasyonuna ilişkin mevcut kaynakları ve politika yönergelerini yaygınlaştırmak; bunların kullanımına ve etkilerine ilişkin örnekler ve geri bildirim toplamak, tespit edilen eksiklikleri gidermek; Avrupa Konseyi standartlarını ve değerlerini yansıtan, göçmenlere yönelik dil ve toplum bilgisi öğretimi ve sınavlarına ilişkin iyi uygulama örneklerini belirlemek ve paylaşmak.	Savunuculuk	Yetişkin eğitimi
Dil eğitimi alanında aşağıdaki gibi temel alanlarda yeni araçlar geliştirmek ve kapasite oluşturmaya artırmak: <ul style="list-style-type: none">Küresel zorlukların üstesinden gelmeye yönelik 21'inci yüzyıl becerileriOkul dili veya diğer derslerde dil öğretiminde ailede kullanılan dillerin rolüDil öğretiminin özerkliği, eleştirelilik, esneklik ve iyilik hali	Standart belirleme	Tüm eğitim seviyeleri
Yeterliliklerin otomatik olarak tanınmasını teşvik ederek ve özellikle kırılmalı ve dezavantajlı geçmişleri olan öğrenciler ve personel için öğrenci ve personel hareketliliğinin önündeki engelleri kaldırarak yükseköğretimin uluslararasılaşmasını desteklemek.	Standart belirleme	Yükseköğretim
Avrupa Bilgi Merkezleri Ağı (ENIC'ler) için özel kapasite oluşturmaya yönelik destekleyici bir çerçeve de dâhil olmak üzere, Lizbon Tanıma Sözleşmesi ilkelerini yürürlüğe koymak ve ilgili tüm öncelikleri uygulamak.	İzleme /Kapasite oluşturma	Yükseköğretim
Yeterliliklerin tanınması sisteminin daha iyi işlemesi ve özellikle dezavantajlılara yönelik engellerin kaldırılması yönünde çalışmak; farklı sektör ve kurumlarda EQPR (Mülteciler için Avrupa Yeterlilik Pasaportu) kullanımını artırmak ve yaygınlaştırmak, etkisini nicel ve nitel olarak analiz etmek.	Standart belirleme	Yükseköğretim

Veri toplama ve karşılaştırmalı analiz yoluyla eğitimde sahtekârlığın önlenmesi ve izlenmesini teşvik etmek ve güçlendirmek.	Kapasite oluşturma	Yükseköğretim
HISTO-HUB aracılığıyla belirlenen yenilikçi yöntem ve uygulamaları kullanarak, tarih öğretmenleri ve genç araştırmacıların çalıştığı eğitim kurumlarına, çalışmalarının kalitesini muhafaza etmek ve geliştirmek için gereken desteği sağlamak.	Kapasite oluşturma	Yükseköğretim
Kamu makamları için eğitimin sosyal boyutuna ilişkin, eğitim sistemlerinin her düzeyinde eşitliği ve katılımı artırmak amacıyla erken çocukluk eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim, mesleki eğitim ve öğretim, yükseköğretim, yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenmeye yönelik ilkeler ve kılavuzlar geliştirmek.	Standart belirleme	Tüm seviyeler
Demokrasi kültürünü ve eğitim kurumları ile toplulukların ihtiyaçları arasındaki bağlantıları güçlendirmek amacıyla, kamu makamlarına yönelik, eğitime sivil katılım ve topluluk katılımını artırmaya yönelik ilkeler ve yönergeler geliştirmek.	Standart belirleme	Tüm seviyeler

Bileşen 3: İnsan haklarına dayalı dijital dönüşüm yoluyla eğitimi ilerletmek

Eylemler	Sonuçlar	Eğitim seviyeleri
Yeni Avrupa Konseyi anlaşması çerçevesinde Yapay Zekâ sistemlerinin eğitimde kullanımına ilişkin yasal açıdan bağlayıcı bir belge hazırlamak.	Standart belirleme	Tüm seviyeler
Eğitim kurumları ile özel ve sivil sektör arasındaki ortaklıklara yönelik bir çerçeve (mekanizma) geliştirmek.	Standart belirleme	Tüm seviyeler
Üye Devletlere dijital vatandaşlık eğitimini ulusal müfredatlarına dâhil etme konusunda rehberlik/yardım etmek amacıyla dijital vatandaşlık eğitimi için müfredat çerçevesi (DCE planlayıcısı) geliştirmek.	Kapasite oluşturma	Okul eğitimi
Avrupa düzeyinde eğitim alanındaki çalışanlar arasında akran öğrenimini ve alışverişi kolaylaştırmak üzere mesleki gelişim çerçevesi oluşturmak.	Kapasite oluşturma	Tüm seviyeler
Yapay Zekâ sistemlerinin ve veri analitiğinin eğitim bağlamlarında kullanımının etkinliği ve daha geniş etkilerine dair kanıt temeli oluşturmak amacıyla bağımsız araştırmaları desteklemek.	Kapasite oluşturma	Yükseköğretim
Ulusal, bölgesel, yerel veya okul/üniversite düzeyinde insan haklarına dayalı dijital dönüşüm politikaları geliştirmeye yönelik yönergeler oluşturmak.	Standart belirleme	Tüm seviyeler
Yükseköğretimde dijitalleşmeyi teşvik etmeye katkıda bulunacak araçlar geliştirmek.	Savunuculuk	Yükseköğretim
Daha etkili ve kapsayıcı dil öğrenimi için hibrit ve karma öğrenme ve öğretme yöntemlerinin kullanılmasını sağlayacak araçlar geliştirmek.	Standart belirleme	Tüm eğitim seviyeleri
Eğitimde dijital sahtekârlığa karşı araçlar geliştirmek.	Standart belirleme	Tüm seviyeler
Dijital vatandaşlık eğitimi Avrupa Günü/Haftasının oluşturulmasıyla birlikte Avrupa Dijital Vatandaşlık Eğitimi Yılı'nı başlatmak.	Savunuculuk	Tüm seviyeler

EĞİTİM ALANINDA AVRUPA KONSEYİ REFERANS STANDARTLARI

İnsan haklarıyla ilgili birçok sözleşmeye rağmen, Avrupa Konseyi'nin eğitimin daha kapsamlı toplumsal rolünü, özellikle de demokrasiyi, insan haklarını veya genel olarak demokratik vatandaşlığı geliştirmedeki rolünü kapsayan tek bir sözleşmesi bulunmamaktadır. Ancak, eğitim hakkının kendisi de dahil olmak üzere eğitimin çeşitli yönleri, **Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme (AİHS) Protokolü** gibi çeşitli sözleşmelerde yer almaktadır. Bu Protokol (Madde 2) "hiç kimsenin eğitim hakkından mahrum bırakılmayacağını" belirtmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, **Avrupa Sosyal Şartı** ve Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan diğer pek çok hukuki belge, kişilere eğitim alma olanağı sunmaktadır. Bu temel hakkın hayata geçirilmesi için tüm öğrenenlere eğitim olanaklarının sağlanması gereklidir.

Kaliteli eğitimin verilmesine ilişkin CM/Rec(2012)13 sayılı Tavsiye Kararı, tıbbi, sosyal, ekonomik veya diğer faktörlerin kendilerini önemli ölçüde dezavantajlı duruma düşürdüğü kişiler gibi belirli kişi ve gruplara kaliteli eğitim sunmada ek tedbirlere olan ihtiyacı kabul etmektedir.

Avrupa Sosyal Şartı, aynı zamanda çocukların ve gençlerin eğitim hakkını da korumayı amaçlamaktadır. Zorunlu eğitime tabi olmaları durumunda, çalışmak "onları eğitimlerinin tüm faydalarından mahrum bırakacaksa" (Madde 7.3) istihdam edilmemelidirler. Şart, ayrıca mesleki eğitim hakkını da düzenlemektedir (Madde 7.4, 7.6, 9-10). Gözden geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı, çalışma saatlerinin "mesleki eğitim ihtiyaçları doğrultusunda" sınırlandırılması için yaş sınırını (16'dan 18'e) yükseltmiştir (Madde 7.4). Avrupa Sosyal Şartı Ek Protokolü, diğer hakların yanı sıra "mesleki rehberlik, eğitim, yeniden eğitim ve rehabilitasyon da dahil olmak üzere, cinsiyete dayalı ayrımcılık yapılmaksızın, istihdam ve meslek konularında çalışanların fırsat eşitliği ve eşit muamele hakkını" garanti altına almaktadır (Madde 1.1).

Eğitim alanındaki ilk anlaşma olan **Üniversitelere Kabulü Sağlayan Diplomalardan Denkliğine İlişkin Avrupa Sözleşmesi** 1953 yılında kabul edilmiştir. Buna göre Taraf Devletler, üniversitelere kabulün Devletin kontrolü altında olduğu durumlarda, üniversitelere kabul amacıyla diplomaların denkliği konusunda anlaşmışlardır. **Avrupa Bölgesi'nde Yükseköğretime İlişkin Yeterliliklerin Tanınmasına İlişkin 1997 Sözleşmesi** (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü - UNESCO iş birliğinde hazırlanmıştır ve Lizbon Tanıma Sözleşmesi olarak da bilinir), Devletler arasında yeterliliklerin karşılıklı tanınmasını kolaylaştırır.

Avrupa Konseyi'nin eğitim alanındaki rolüne ilişkin olarak, Avrupa Konseyi'nin ilk yasal hükümleri eğitimin kültür alanındaki işlevlerine ve kültürler içinde ve arasında karşılıklı anlayışa odaklanmıştır. Dolayısıyla **1954 tarihli Avrupa Kültür Sözleşmesi**, Avrupalılar arasında karşılıklı anlayışı geliştirmek için dillerin, tarihin ve ortak medeniyetin incelenmesi ihtiyacını vurgulamıştır (Madde 2).

Berlin Duvarı'nın yıkılışının ardından, **Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşme** (Madde 6(1)), "hoşgörü ruhunun ve kültürlerarası diyalogun" teşvik edilmesinin, "Etnik, kültürel, dilsel veya dini kimliklerine" bakılmaksızın, "özellikle eğitim, kültür ve medya alanlarında" "tüm kişiler arasında karşılıklı saygıyı, anlayışı ve iş birliğini teşvik edecek etkili tedbirlerin" alınmasının önemini vurgulamıştır. Buna ek olarak, Taraf Devletler "ulusal azınlıklarının ve çoğunluğu oluşturan nüfusun kültür, tarih, dil ve din bilgilerini geliştirmek için eğitim ve araştırma alanlarında tedbirler almayı" (Madde 12(1)) ve ulusal azınlıklara mensup kişilerin, belirli koşullar altında, "azınlık dilinin öğretilmesi veya bu dilde eğitim alınması için uygun fırsatlara" erişebileceklerini (Madde 14(2)) kabul etmişlerdir.

Bölge veya azınlık dillerinin kamusal yaşamda kullanımını teşvik etmeye yönelik tedbirler (Madde 8), aynı zamanda “bölge veya azınlık dillerinin tüm uygun seviyelerde öğretilmesine ve çalışılmasına yönelik araçları” desteklemeyi ve “Üniversitelerde veya eşdeğer kurumlarda bölge veya azınlık dillerinde eğitim ve araştırma yapılmasını” da (Madde 7(1f) ve (h)) amaçlayan **Avrupa Bölge veya Azınlık Dilleri Şartı**'nda da kabul edilmiştir.

Avrupa'da bir insan hakkı olarak kabul edilmesinin ve karşılıklı anlayış için gerekli olmasının yanı sıra eğitime başka birçok önemli hedef de yüklenmiştir. Bunlardan biri “Avrupa bilincinin” gelişmesidir. Bu gelişim, bağlayıcı olmayan hukuk yoluyla hayat bulmuştur.

Eğitim, Avrupa Konseyi tarafından yalnızca bir insan hakkı olarak değil, aynı zamanda Avrupa Konseyi'nin temelini oluşturan asli demokratik değerlerin desteklenmesi açısından da vazgeçilmez bir unsur olarak kabul edilmiştir. Özellikle, Avrupa Konseyi Tüzüğü'nün “ortak mirasları olan idealleri ve ilkeleri korumak ve hayata geçirmek amacıyla üyeleri arasında daha fazla birlik oluşturma” [10] amacına, eğitim alanında ortak eylemlerle ulaşılabilecektir.

Yıllar boyunca eğitimin Avrupa boyutunun desteklenmesi ve uygulanmasına büyük önem verilmiştir. Nihayetinde, 11 Mayıs 2010 tarihinde **Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Konseyi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi ve İnsan Hakları Eğitimi Şartı hakkında Üye Devletlere yönelik CM/Rec(2010)7 sayılı Tavsiye Kararı** kabul edilmiştir.

Standartlar ve araçlara ilişkin temel alınacak müktesebat aşağıdaki gibidir:

- Demokratik Kültür Yetkinlikleri Referans Çerçevesi,
- Diller için Avrupa Ortak Referans Çerçevesi,
- Eğitimde yolsuzlukla mücadele konusunda CM/Rec(2022)18 sayılı Tavsiye Kararı
- Yahudi Soykırımını hatırlama ve insanlığa karşı suçların önleme konusunda CM/Rec(2022)5 tarihli tavsiye kararı.
- Demokratik kültür için çok dilli ve kültürlerarası eğitimin önemine ilişkin CM/Rec (2022)1 sayılı Tavsiye Kararı,
- Kaliteli eğitimin sağlanmasına ilişkin CM/Rec(2012)13 sayılı Tavsiye Kararı,
- Dijital vatandaşlık eğitiminin geliştirilmesi ve teşvik edilmesine ilişkin CM/Rec(2019)10 sayılı Tavsiye Kararı,
- Öğretmenlik mesleğinde etik kültürünün geliştirilmesine ilişkin CM/Rec(2019)9 sayılı Tavsiye Kararı,
- Eğitimde sahtekârlıkla mücadeleye ilişkin CM/Rec(2022)18 sayılı Tavsiye Kararı,
- Yükseköğretim ve araştırma alanında kamu sorumluluğuna ilişkin CM/Rec(2007)6 sayılı Tavsiye Kararı.

Avrupa Konseyi, üye Devletlerdeki politika yapıcılara, eğitimcilere ve gençlere, vatandaşların ortak demokratik bir gelecek için gerçek demokrasiyi ve güveni inşa ve muhafaza etmede ihtiyaç duyduğu yeterlilikleri geliştirme konusunda destek verecek bir konumdadır.